

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Εισαγωγικά:

Ελευθερία: είναι το δικαίωμα / η δυνατότητα του ανθρώπου να σκέφτεται, ν' αποφασίζει και να ενεργεί χωρίς εξωτερικούς ή εσωτερικούς καταναγκασμούς, παρά μόνο με κάποιους περιορισμούς που υπαγορεύει η αρμονική συμβίωση με τους άλλους ανθρώπους.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

A . Εξωτερική ελευθερία / Ελευθερία εκ του νόμου.

- ❶ Βασικές ατομικές ελευθερίες (π.χ.δικαίωμα ζωής, τιμής, περιούσιας, ελεύθερης σκέψης και έκφρασης, ανεξιθρησκίας, απορρήτου επιστολών, ασύλου κατοικίας κ.λ.π.)
- ❷ Κοινωνική ελευθερία (π.χ. ισοτιμία, ισονομία, δικαιοσύνη, αξιοκρατία κ.λ.π).
- ❸ Πολιτική ελευθερία (π.χ. δικαίωμα του εκλέγειν-εκλέγεσθαι, δικαίωμα του συνέρχεσθαι, δικαίωμα ελεύθερης συμμετοχής στα κοινά, άσκησης ελέγχου εξουσίας κ.λ.π).
- ❹ Οικονομική ελευθερία – υπάρχει και στην πολιτική ελευθερία (π.χ. ελευθερία επιλογής και άσκησης επαγγέλματος, δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, δικαίωμα περιουσίας).
- ❺ Πολιτιστική ελευθερία – υπάρχει και στην πνευματική ελευθερία (π.χ.αδέσμευτη δημιουργία στην Τέχνη, ελευθερία στην επιστημονική έρευνα κ.λπ.).
- ❻ Εθνική ελευθερία (π.χ.εθνική ανεξαρτησία, αυτοδιάθεση και αυτοδιαχείριση λαών κ.λπ.).

B . Εσωτερική ελευθερία / Ελευθερία εκ του ήθους.

- ❶ Πνευματική Ελευθερία (απαλλαγή από προλήψεις, δεισιδαιμονίες, αναχρονιστικές αντιλήψεις κ.λ.π)
- ❷ Ηθική ελευθερία (απομάκρυνση από πάθη, αδυναμίες, προκαταλήψεις, συμπλέγματα κ.λ.π)
- ❸ Ψυχολογική ελευθερία (απελευθέρωση από άγχη, φοβίες, ανασφάλειες κ.λπ).

ΑΞΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Πολιτικός τομέας.

Πρωθείται ο διάλογος, εδραιώνεται η «πολυφωνία», οι πολίτες συμμετέχουν ανεμπόδια στα κοινά, ελέγχουν την ηγεσία αποφεύγοντας την προπαγάνδα και το λαϊκισμό, γενικά διεκδικούν τα δικαιώματά τους και έτσι γενικότερα αναβαθμίζεται η πολιτική ζωή και προστατεύεται η δημοκρατία.

Πνευματικός τομέας.

Με την ελευθερία σκέψης και έκφρασης περιορίζεται ο φανατισμός και ο δογματισμός, ο πολίτης απομακρύνεται από προλήψεις και δεισιδαιμονίες, ενημερώνεται για ό τι συμβαίνει, διαμορφώνει πιο οργανωμένη αντίληψη για τα πράγματα και με βάση τα ποικίλα μηνύματα και ερεθίσματα που δέχεται από διάφορες πηγές καλλιεργεί την κριτική και τον προβληματισμό και οδηγείται στην παιδεία.

Ηθικός τομέας.

Η ελευθερία (εσωτερική κυρίως) απομακρύνει τον άνθρωπο από στερεότυπα και προκαταλήψεις, τον ωθεί στην ηθική αναβάθμιση και την καλλιέργεια της υπευθυνότητας, γιατί ο ουσιαστικά ελεύθερος άνθρωπος ξέρει πού σταματά η δική του ελευθερία και πού αρχίζει αυτή του διπλανού

του, και τον προσανατολίζει προς υψηλές αξίες και ιδανικά. Ο εσωτερικά ελεύθερος άνθρωπος είναι απαλλαγμένος από τυφλούς εγωισμούς, σέβεται τους άλλους και τις απόψεις του και δεν έχει εμπάθειες, είναι δηλαδή ανθρωπιστής.

Ψυχολογικός τομέας.

Ο ουσιαστικά ελεύθερος άνθρωπος δεν έχει άγχη και ανασφάλειες αναπτύσσει ποικίλα ενδιαφέροντα, τηρεί το μέτρο, γιατί γνωρίζει ότι αληθινή ελευθερία είναι η οριοθετημένη ελευθερία. Ζώντας μάλιστα σε μια ελεύθερη κοινωνία έχει τη δυνατότητα ν' αξιοποιεί δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο του με ποικίλους τρόπους.

Κοινωνικός τομέας.

Σε μια ελεύθερη κοινωνία διασφαλίζεται η δικαιοσύνη και η αξιοκρατία, οι πολίτες αγωνίζονται ανεμπόδιστα για την ανανέωση νόμων και θεσμών, ενώ είναι βέβαιο πως και η νομοθεσία που ήδη υπάρχει είναι σύμφωνη με αρκετές από τις ανάγκες των πολιτών, διαφορετικά δε θα μιλούσαμε για ελεύθερες κοινωνίες. Ελευθερία σημαίνει σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, καταπολέμηση του ρατσισμού σε οποιαδήποτε μορφή του, σεβασμός στο δικαίωμα του άλλου να διαφωνεί. Ελευθερία σημαίνει δυνατότητα ανταλλαγής πολιτιστικών στοιχείων με άλλους λαούς, ουσιαστική επικοινωνία, διεύρυνση του «εμείς».

Οικονομικός - Διεθνιστικός τομέας.

Σε κλίμα ελευθερίας έρχονται στο φως νέες θεωρίες και ιδεολογίες, ενισχύεται η συνεργασία των απανταχού της γης επιστημόνων, προάγεται η έρευνα και η ειδίκευση, ενισχύονται οι οικονομικές συναλλαγές μέσα από το άνοιγμα των αγορών και την απελευθέρωση του εμπορίου, γενικά εξελίσσεται η επιστήμη και η τεχνολογία και ανεβαίνει το βιοτικό επίπεδο. Επίσης, οι λαοί έρχονται πιο κοντά, διαμορφώνεται ένα οικουμενικό πνεύμα και δημιουργούνται κατάλληλες προϋποθέσεις για την ειρήνη, τη συναδέλφωση και την αλληλεγγύη των λαών.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

Πιθανόν ερώτημα σχετικά με το θέμα της ελευθερίας είναι το εξής: «Είναι τελικά ελεύθερος ο σύγχρονος άνθρωπος;»

Θετική αιτιολόγηση (με βάση θετικά χαρακτηριστικά της εποχής μας).

- Καλύτερο βιοτικό - πνευματικό επίπεδο.
- Δημοκρατικά πολιτεύματα.
- Πληροφόρηση – πολίτες σε επαγρύπνηση.
- Πολύχρονοι αγώνες για ελευθερία.

Θετική απόδειξη.

Συνταγματική κατοχύρωση της εξωτερικής ελευθερίας (στις αναπτυγμένες χώρες). Συγκεκριμένα:

- Δωρεάν υποχρεωτική εκπαίδευση, δικαίωμα του εκλέγειν - εκλέγεσθαι, ελευθερίας σκέψης, ελευθερία λόγου, διάλογος, πολυφωνία, καλές συνθήκες εργασίας, συνταγματική κατοχύρωση της ισοτιμίας των δυο φύλων, δυνατότητες ψυχαγωγίας, ανεξιθρησκία κ.λπ..

Αίτια έλλειψης - παραγκωνισμού εσωτερικής ελευθερίας.

- Υλιστικό πνεύμα - θεοποίηση του χρήματος, στροφή στην κατανάλωση και μόνο, αδιαφορία για ηθικοπνευματικές αξίες όπως η εσωτερική ελευθερία.
- Στείρα τεχνοκρατική αντίληψη, προσκόλληση στο βιομηχανοποιημένο τρόπο ζωής και την ειδίκευση, άρα πνευματική μονομέρεια.

- ❶ Κρίση αξιών, σύγχυση σκοπών και μέσων, ηθική χαλάρωση.
- ❷ Σύνθετες - πολύπλοκες κοινωνίες , αλληλοσυγκρουόμενοι κοινωνικοί ρόλοι, γρήγορη ρυθμοί , εξέλιξης γεγονότων , ραγδαίες αλλαγές , άρα ψυχολογική καταπίεση , έλλειψη ελεύθερου χρόνου και εσωτερικής ελευθερίας γενικότερα για το σύγχρονο άνθρωπο.
- ❸ Έντεχνοι μηχανισμοί χειραγώγησης απ' τα ΜΜΕ (προπαγάνδα , παραπληροφόρηση κ.λ.π)
- ❹ Κρίση φορέων αγωγής και απουσία ανθρωπιστικής παιδείας , η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση εσωτερικής καλλιέργειας και ελευθερίας.

Δείγματα - αποτελέσματα έλλειψης εσωτερικής ελευθερίας.

Πνευματικός τομέας.

Προπαγάνδα, μαζοποίηση, χειραγώγηση αποπροσανατολισμός, απουσία πολύπλευρης μόρφωσης και κριτικής σκέψης.

Ηθικός τομέας.

Στερεότυπα, προκαταλήψεις, εκμετάλλευση, ατομικισμός, χρησιμοθηρικό πνεύμα, ανευθυνότητα, έλλειψη σεβασμού, μέτρου, ανθρωπισμού.

Ψυχολογικός τομέας.

Άγχος, ανασφάλεια, έλλειψη ψυχικής ηρεμίας και ισοροπίας, πλήξη, κορεσμός από την υπερεντατικοποίησης εργασίας, ανούσια διασκέδαση / άγωνα εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου κ.λπ.

Ο σύγχρονος άνθρωπος παρά το ότι δεν έχει το άγχος της επιβίωσης που είχε κάποτε, παρότι δεν είναι βυθισμένος στις προλήψεις και τις δεισιδαιμονίες όπως στο παρελθόν και δεν είναι θύμα αναχρονιστικών σχημάτων και αντιλήψεων, δεν έχει, ωστόσο, κατακτήσει την ψυχική, την πνευματική και την ηθική του ελευθερία. Η έλλειψή αυτή της εσωτερικής ελευθερίας και καλλιέργειας οδηγεί τον άνθρωπο σε μια ακατάλληλη συχνά κοινωνική στάση, με αποτέλεσμα να παραβιάζει πολλές και από τις εξωτερικές του ελευθερίες οι οποίες είναι Συνταγματικά κατοχυρωμένες.

Κοινωνικός τομέας.

Βία, εγκληματικότητα, ναρκωτικά, αδικίες.

Πολιτικός τομέας.

Αναξιοκρατία, σκάνδαλα, ατασθαλίες ηγετών, λαϊκισμός, δημαγωγία, ολιτική προπαγάνδα, τυφλός κομματισμός, πελατειακό σύστημα στις σχέσεις πολιτών – κράτους κλπ.

Οικονομικός τομέας.

Παραοικονομία, έλλειψη επαγγελματικής συνείδησης, εγκλωβισμός στην κατανάλωση, τυποποίηση, ανεύθυνη χρήση επιστήμης – τεχνολογίας, η οποία στρέφεται σαν μπουόμερανκ εναντίον του ίδιου του ανθρώπου, ασυδοσία απέναντι στη φύση, εξοπλισμοί κλπ.

Πολιτικός - Εθνικός – Διακρατικός τομέας.

Παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έλλειψη σεβασμού στα δικαιώματα των μειονοτήτων, ρατσισμός κλπ.